

Aleš Palán

Robinsoni a donkichoti

**Každý člověk je jedinečný.
Někteří lidé jsou však jedinečnější**

P
R
O
S
T
O
R

foto Karel Cudlín

**P R
O S T
O R**

Aleš Palán / foto Karel Cudlín

Robinsoni a donkichoti

Každý člověk je jedinečný. Někteří lidé jsou však jedinečnější

PROSTOR

Aleš Palán

Robinsoni a donkichoti

**Každý člověk je jedinečný.
Někteří lidé jsou však jedinečnější**

foto Karel Cudlín

© Aleš Palán, 2022
Fotografie © Karel Cudlín/400 ASA, 2022
© PROSTOR, 2022

ISBN 978-80-7260-514-9

Mojmír | 167

Petr | 207

Ivan | 273

Robinsoni a donkichoti

Lenka | 313

Flyp | 129

Šimon | 81

Gavin | 31

Vyprávěj dál

Stává v jedné pražské pasáži. Maličká, tichá, v šátku. Prodává sněženky, fialky nebo růže, má jich vždycky jenom pár. Působí jako barvotiskový obrázek chudoby z prvorepublikových filmů. Ta paní se tam opravdu ocitla tak nějak mimo čas a prostor. Stojí vždy na stejném místě, nevyvolává, nechválí vlastní zboží, nefixuje chodce pohledem. Shrbená, nenápadná, kouká na své sešmajdané boty, a teprve když se člověk zastaví, podá mu žádané a na chvíličku zvedne plachý pohled.

Odkud má ty kytky? Není jí v průchodu zima? Je úplně sama? Proč vůbec nemluví? Má kde bydlet? Je smutná, nebo šťastná? Zkoušel jsem se ptát, ale ona zase sklonila hlavu. Nepodařilo se mi do jejího světa vstoupit, a přesto mě už několik let provází – když jsem v sousedství pracoval, i teď, když ji skoro nevidám. Její přítomnost trvá, a není to pouze tím tajemstvím.

Neopakovatelné osobnosti nežijí jen v šumavské divočině. Jsou nám blíž, než bychom si mysleli. Potkáváme je na ulicích, v autobusech, kdekoliv. Většinou je mineme pohledem, mnozí nejsou nijak nápadní, o to barvitější je jejich vnitřní svět, vzpomínky i současnost.

Třeba někdo takový žije hned ve vedlejší bytovce, v sousední obci, možná dotyčného dokonce známe, jen jsme nenašli cestu k jeho jedinečnosti. Jistě, každý člověk je jedinečný, ale – málo platné – někteří lidé jsou zkrátka jedinečnější.

Třeba jako ten pán z Bedřichovic u Brna. Kateřina Šedá tam dělala jednu ze svých akcí (ano, to je ta vesnice, kterou vzala do Londýna) a já měl příležitost se na ní podílet, chystal jsem doprovodné tiskoviny. Na akce v kulturáku před odjezdem do britské metropole jsme zvali místní obyvatele, Katka znala skoro všechny, já většinu. Jednoho starého pána jsme ale nikdy nepotkali,

dozvonit na jeho dveře se nedalo, někteří sousedé si dokonce nebyli jisti, jestli ještě žije. Ani oni ho dobu neviděli. Jedno dopoledne jsem ho nečekaně potkal, vracel se s kárkou domů. Oslovil jsem ho, že tu děláme taková setkání, jestli by nechtěl přijít.

„Nechtěl, já mám svoje,“ řekl tak tiše, že jsem si musel jeho slova domýšlet.

„A co?“ vypadlo ze mě.

„Tak pojdte,“ vyzval mě po kratičkém zaváhání. Otevřel masivní dveře do průjezdu svého domu a hned za námi zamknul. Popošli jsme na dvůr, který přecházel v rozlehlou zahradu. „Počkejte tady,“ řekl mi a sám popošel ještě pár metrů. Zastavil se zády ke mně a rozpažil. Stalo se to během nějakých dvaceti vteřin. Ptáčkové! Na jeho dlaně, ruce i na hlavu usedli ptáčkové. Píпали, poskakovali, drobně klovali. Hle, svatý František, blesko mi hlavou. Muž se ke mně otočil čelem, šest sedm opeřenců to nijak nezneklidnilo, usmál se a ani to nemusel vyslovit: „Tohle mám.“

Když jsem to pak vyprávěl kamarádům z Bedřichovic, jen zírali. Snad nikdo z nich do toho dvora nevkročil a o přátelství muže s opeřenci neměli ani tušení. Měl jsem zkrátka štěstí, zahlédl jsem cosi skrytého.

Podobný pocit mám ze sedmi příběhů v téhle knize, které jsem shromáždil během let 2020 a 2021. Žádný z lidí, se kterými jsem si povídal, neprodává v pasáži sněženky ani se na něj neslétají pěvci. Jsou výjimeční jinak. Jak? O tom je tahle kniha.

Co je spojuje? Není to samota jako u „mých“ samotářů, kteří se stáhli z civilizace do lesů, močálů a hor. Jisté poodstoupení tu však přesto je, ti lidé žijí ve městech či na venkově, ale tak nějak bokem. Jsou jen sami za sebe. „Neměl bych sílu jít s proudem, a už vůbec ne proti proudu,“ říká jeden z nich. Vytvořili si malý osobní svět, v němž často platí jeho vlastní pravidla. Některé historky jsou neuvěřitelné, ale já věřím všem. Proč by si člověk nemohl koupit šest tygrů ve slevě, kreslit ve spolupráci s plísni nebo najít skutečný smysl života?

Dopolední vlak byl poměrně obsazený, vedle toho muže ale bylo volno. Možná si k němu nechtěl nikdo sednout, protože měl dlouhé mastné vlasy, staříčkový batoh a oblečení, které rozhodně pamtavalo lepší časy. Třeba to ale byla jen souhra okolností, bylo tu každopádně volno a já si přisedl s chutí. Brzy jsme se dali do řeči, o knihách, o Polsku, o vlacích. **Gavin** byl nesmírně otevřený; když začal hovořit o své těžké nemoci, nestěžoval si, nezachmuřil se ani na chvíli, naopak zářil. Jeho naděje byla vyzkoušená ohněm nejtěžších zkoušek a zároveň jednoduchá. Kde k ní přišel? Díky víře, odpuštění, vzdoru, práci? Ne. Můj vrstevník Gavin se rozhodl zůstat chlapcem, právě odtud čerpá svou radost a víru ve všechny dobré konce.

Těm, kteří trpí předsudky, může jeho příběh připadat zneklidňující. Mně takový nepřípadal, Gavin mluvil o všem opravdu velmi otevřeně, sám zmínil možné pochyby i to, co proti nim udělal, ukazoval mi fotky, záznamy, takhle se nechová člověk, který by měl co skrývat.

Pracoval jsem kdysi s mužem, který býval blízkým spolupracovníkem Jaroslava Foglara, něco z něj jsem po letech zahlédl i v Gavinovi. Chlapecký svět asi přináší jistou podobnost. Je v tom světě kousíček naivity? Snad. Zároveň je to velmi účinné anestetikum na škrábance, které přináší život. Ty rány jsou pak tak nějak čisté.

„Že vám to ti lidé všechno řeknou?“ podiví se někdy čtenáři. „Jaký na ně máte figl?“

Figl nemám žádný, prostě naslouchám. Slova mých přátel mě opravdu hluboce zajímají, důvěřuji jim, přistupuji k nim jako rovný k rovnému, ať je to vědec, nebo bezdomovec (pochopitelně i tehdy, když je to vědec a bezdomovec zároveň). A dělám to přirozeně, není to žádná hra na empatii, není to maska. Doufám, že je to na mně poznat.

Co jsem nyní poznal při práci poprvé, bylo, že někdo takto přistupoval ke mně, že to zkrátka otočil. Pouliční básník **Šimon** se nezdráhal odpovídat na mé otázky, to ani v nejmenším, nově a hluboce o nich přemýšlel, zároveň se ale zajímal, co já, co si myslím a jaký jsem. Pokud by se Šimon někdy rozhodl dělat knihy rozhovorů, stál bych na ně frontu. Byla by dlouhá. Snad svedu naslouchat druhému s podobným zaujetím jako on, po několika našich setkáních ale vím, že odpovídat dovedu mnohem hůř.

A taky nedovedu druhého tak bezprostředně oslovovat. Šimon skáče po ulicích jako veverka, má ocas („zapomněli mi ho v porodnici amputovat“) a nabízí kolemjdoucím báseň na počkání. Přitom není vtíravý, pouze nabídne druhému kontakt, a když je odmítnut, bez hořkosti pokračuje v chůzi – tedy spíš v poskakování. Pokud bych od něj odkoukal jen to, jak si zachovat nezkalenou mysl po opakovaném odmítnutí a jak rozpustit v zárodku hrozící neporozumění, vyšel bych do světa velmi posílen. Asi budu muset se Šimonem chodit po brněnských ulicích častěji a pozorněji.

A jak je to s těmi otázkami? Někdy slýchám, že neexistuje špatná otázka, jakýkoliv dotaz je prý dobrý. Během let jsem zjistil, že je to přesně naopak, skoro všechny otázky jsou „špatné“, respektive

existuje jen velmi málo těch dobrých. Ne, nebudu čtenářům lhát: v podstatě existuje jediná dobrá otázka, opravdu jen jedna. Prozradím vám ji. Zní následovně: „Poslouchám tě, vím, o čem mluvíš, vyprávěj dál.“ Ano, to je všechno.

Šimon k lidem přistupuje právě tak. Snažil jsem se o to i v téhle knize, všechny mé dotazy jsou vlastně jen variací na tuhle základní otázku. A pokud se to snad někdy událo jinak, je to prostě chyba. I to se stává.

Dále se mě čtenáři ptají, jak ke svým respondentům přicházím. Někdy to jde prostě samo, jako by mi je kdosi posílal do cesty. V době, kdy byla kvůli proticovidovým opatřením uzavřena města, jsem se snažil toto nařízení dodržovat a procházky jsem poctivě odbýval jen v jeho hranicích. První den, kdy se restrikce uvolnily, jsem sedl do auta a odjel na výlet. Tu obec znám jako své boty, kdysi jsem měl nedaleko chatu, byl jsem tam snad stokrát. Hned za vesnicí začínají hluboké lesy s pozoruhodnou stavbou loveckého

zámečku, tam jsem si chtěl zajít. Moje kroky se ale zastavily hned na úvozové cestě na konci vsi...

Na Vysočině se tomu říká krecht, sklep na brambory vydlabaný ve svažitém terénu. Má tam být zima a tma, dovnitř do podzemní kobky vede jen stísněný vchod, aby tam neproniklo světlo a teplo, které uskladněným hlízám nesvědčí. Vzpomínám, jak jsme u babičky v krechtu odlamovali z brambor frňousy, ty dlouhé bílé klíčky, a zkažené zemáky vyhazovali ven. Páchlo to tam plesnivinou, na podzemních zdech se srážela vlhkost. Fuj. Nikdy by mě nenapadlo, že v takových podmínkách může někdo bydlet. Na Šumavě a v dalších zapadlých koutech země jsem potkal lidi, kteří žijí v maringotkách, starých autech a polorozbořených samotách. Jistě, ani oni nemají elektřinu a vodu, mají ale alespoň okno a možnost si zatopit. V krechtu není nic z toho, **Flyp** tu má jen zimu, tmu a vlhko.

A taky tu plíseň, právě ona se začala podílet na jeho kresbách. Když je venku vyšší teplota než uvnitř, vezme si Flyp výkres nahoru

nad krecht. Má tam takové prostranstvíčko zvíci pár metrů čtverečních. Nejraději dělá stromy s tvářemi. Když jeho kresba záhy zplesniví, čemuž se ve zdejších podmínkách nedá vyhnout, vnímá to jako přirozenou součást procesu, někdy plíseň ještě rozetře a obrázek domaluje. Nezná termín art-brut, umění v syrovém stavu, ale kreslí právě tak. Není v tom žádný kalkul, nic rozmyšleného, prostě se to stalo. Nevím, jaký mohou mít jeho práce ohlas mezi odborníky, mě ale uhranuly – jsou totiž součástí příběhu. Nebo je snad příběh součástí těch kreseb?

Rozhovor s **Mojmírem Obdržálkem** jsem udělal rychle, jeho autorizace však trvala přes rok. Respektive: tak dlouho trvalo, než jsme se k ní vůbec dostali. Když jsme si nad text spolu konečně sedli, byli jsme hotovi velmi rychle. Pan Obdržálek přišel v mezičase dvakrát o mobil a taky nepobýval doma, v nuzném zahradním domku u rušné výpadovky z Českých Budějovic. Objekt mezitím vzplanul a nyní ho částečně zakrývá jen

hasičská plachta, tráva stačila notně povyrůst a kolem sviští snad ještě více aut. Když jsem na místo opakovaně jezdil a pořád nemohl pana inženýra zastihnout, nechával jsem mu vzkazy u sousedů. Ochotná paní má vedle zahrádku, druhá bydlí ne-daleko v bytovce. Ano, toho muže v kloboučku tu vídají a můj vzkaz mu předají.

„Víte vůbec, kdo to je?“ nemohl jsem si odpustit otázku.

„Bezdomovec, ale celkem milý, nebývají s ním problémy,“ dozvěděl jsem se.

A tak jsem jim to řekl. Ten bezdomovec je inženýr, kandidát věd, akademik, vědec, odborník na jadernou chemii. Zíraly, asi podobně jako já, když jsem se o něm dozvěděl poprvé.

Se svými respondenty si skoro vždycky tykám, říkám jim jménem nebo přezdívkou, se kterou jsou sžiti. Titulem oslovuji vlastně jediného člověka. S velkou chutí Mojžíru Obdržálkovi vykám a říkám mu: „Pane inženýre.“

Kontakt na něj mi dal jeden jeho známý, **Petr** prý bydlí na středověké zřícenině a šel pěšky do Jeruzaléma. Tomu jsem nemohl odolat. Když jsme se měli ve Znojmě setkat poprvé, opět jsem udělal tu chybu, která se mi občas stává: něco jsem očekával. Očekával jsem rozježeného divouse, drsného vandráka, něco mezi Rumcajsem a odborníkem na přežití ze speciálních jednotek.

Z budovy fary ale vyšel tichý muž v čisté bílé košili, působil jako učitel nebo úředník. Vypadal děsně slušně a průměrně, ach jo. Sešli jsme k údolí Dyje, Petr tu znal každý kámen, kytku, historii té rozeklané krajiny. A hlavně, skládal to do nových a hlubokých souvislostí, příroda, kultura a víra se v jeho myšlení ukuly do jednoho homogenního tvaru, kterému se říká skutečnost. Zároveň se neoháněl vlastním egem, naopak se plaše vracel zejména k tomu, co všechno neví a co nezvládl. Přitom si byl jist, že nyní jde po správné cestě. Ta jistota nebyla chlapácká a vnější, byla naopak velmi jemná, tak křehká, že ji nemůže narušit žádný vnější tlak. Tady prostě síla neúčinkuje.

Kdyby měl Petr ambice, mohl by podle mě být ředitelem prestižní školy, primátorem statutárního města, podnikatelem. Jeho záměry ale směřují mnohem dál, nekončí totiž v tomto světě. Hodně jsem se od něj naučil, a nemyslím tím latinské názvy roztodivných božích stvoření, která jsme potkali na našich procházkách Podyjí. Naučil jsem se, že věci mají i v době plné nejistot svůj smysl. Stačí se pořádně dívat.

O **Ivanovi** jsem nejprve slýchal vyprávět od svých klatovských kamarádů. Zejména historky z jeho klukovského protikomunistického odboje byly fascinující. Zároveň jsem si nebyl jist, jestli do téhle knihy patří nějaký živnostník. Když jsem ale vešel do jeho vzorně udržovaného bazaru plného roztodivných artefaktů dávné i nedávné minulosti a Ivan otevřel pusou, věděl jsem, že ano. Každou svou větu, každý krok – byl jsem s ním i na výletě na Šumavě, které organizuje – prožívá naplno. Začne vyprávět dávnou historku, a ona náhle ožije. Ivan stojí, gestikuluje, stává

se hercem, hlasitě se směje. Všechno je pro něj důležité, z každé hlušiny se dá vykutat kousek toho nejvzácnějšího kovu, který se jmenuje obyčejné štěstí. Carpe diem? No jistě.

Jsme zhruba stejně věkovití. V jeho bazaru jsem zahlédl pár atributů, které jsem měl jako kluk a v průběhu let se někam poztrácely. Vyřezávanou valašku z hor, ilustrovanou knížku, odznáček. Rozhodl jsem se, že je potřebuji, a chtěl jsem si je od Ivana koupit. Tady jsem ovšem pohořel, Ivan totiž trval na tom, že mi je daruje. Když jsem mu říkal, že takhle si obrat nezvedne, jen se smál. To jsem ještě nevěděl, že v devadesátých letech se na jeho zboží stály předlouhé fronty. Dnes už moc vydělávat nepotřebuje, spíš si povídat. A zase, kdo má odvahu o sobě tohle říct? Jen ten, kdo je opravdu svobodný. Ta tajná zkratka Irolp, kterou psával po normalizačních Klatovech, má pořád svůj obsah.

Když se **Lenka** stěhovala na zimu domů, tedy do maringotky pod Krušnými horami, přemýšlela, co by mohla těch pár měsíců dělat.

Nejlépe někde u zvířat. Případně by mohla odjet do Afriky. „Nebo bych mohla dělat modelku, co myslíš?“ podívala se na mě kulišáckým pohledem. Popravdě, Lenka by byla velmi nekonvenční modelka, ale v jejím případě, poté co jsem vyslechl vyprávění o šňůře zcela nepravděpodobných skutečností, bych to nevyklučoval. Má kamarádka by ovšem nebyla jen tak obyčejnou modelkou, byla by modelkou úzce specializovanou, konkrétně stomatologickou. Jakže? Vždyť Lence chybí v dásni poměrně dost zubů a ty zbývající nevypadají právě jako zuby Bílého tesáka. Jak to tedy myslíš? Odněkud vytáhla pytlík s tabákem, kterému vévodí vždy nějaká odstrašující fotka, tentokrát to byl snímek kolozubé dásně s hnědými pahýly. Lenka se zazubila, ukázala mi svůj chrup a mně to došlo: aha, tak tyhle reklamní fotky by ona fotila! To už dává smysl.

S Lenkou je ohromná legrace. Je pohotová, divoká, sype ze sebe historky i úvahy. O psech, o Aljašce, o počasí, o výchově... „Albert Einstein říkal, že vychovávat se dá jedině vlastním příkladem. A pokud to nejde jinak, tak odstrašujícím. Tak si z toho

beru příklad.“ Má taky skvělý cit pro slovní komiku, když jsme například plánovali zajet do Vrchatových Janovic, mluvila o nich zásadně jako o Janovicích Vrtochových.

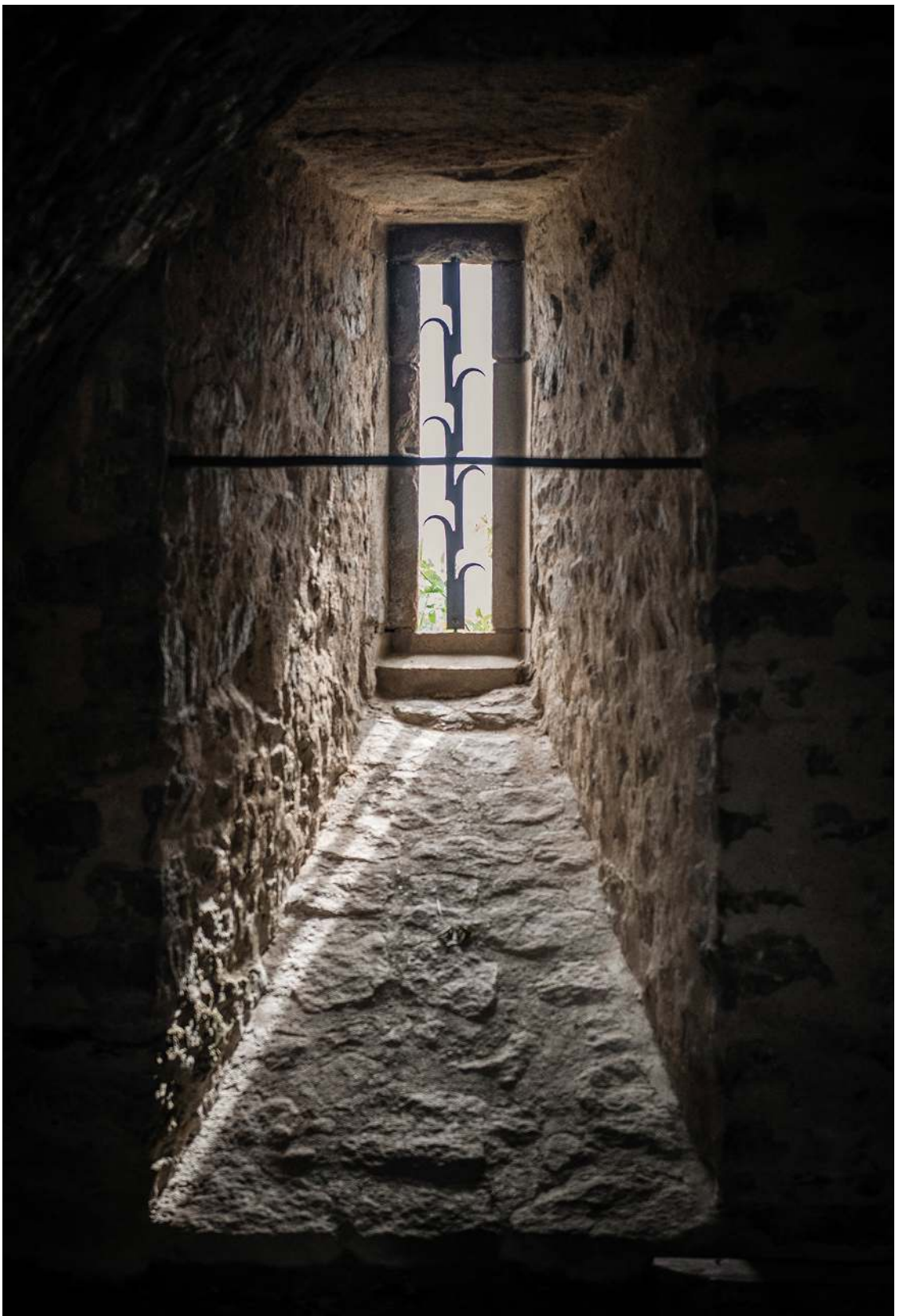
Je to trochu hrabalovské, ale divočejší a veskrze autentické. Samy Lenčiny historky o zvířatech by vydaly na celou knihu. Třeba ji jednou ten nejpovolanější – tedy ona sama – napíše. Doplní ji pochopitelně vlastními ilustracemi a překoná tak Dicka Francise i Jamese Herriota, kteří o zvířatech jen psali. Zádrhel snad nebude ani v tom, že Lenka hodlá psát rovnou anglicky, přičemž tento jazyk poněkud neovládá. Opravdu si myslím, že v jejím případě to nebude představovat nepřekročitelnou překážku.

Kdyby to snad Lence se spisovatelstvím, Afrikou nebo zubním modelingem nevyšlo, měl bych pro ni jiné doporučení. Mohla by se uplatnit jako stand-up komička. Její cit pro paradox a pointu i nepřeborná škála příběhů, které má v zásobě, to všechno jsou dokonalé předpoklady, aby v tomto oboru vynikla. Já měl jen to štěstí, že po měsících, kdy mohla své rozumy sdělovat leda tak stádu krav, jsem byl jejím posluchačem já. Rozdíl byl zřejmě akorát v tom diktafonu, který jsem si položil na balík sena.

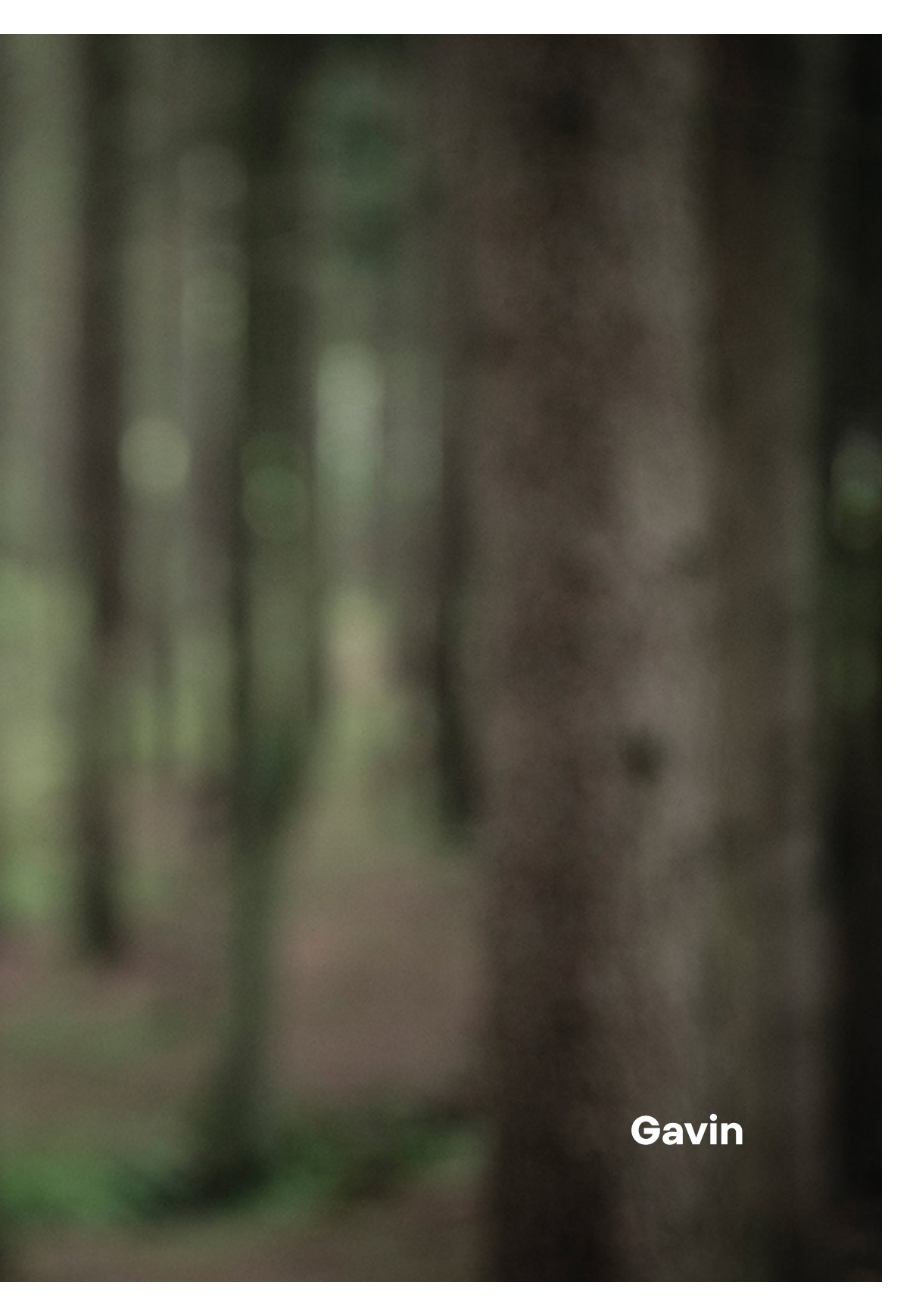

Uvědomuji si, jaké jsem měl štěstí, že jsem se mohl setkat s Lenkou i s ostatními samorosty, s neopakovatelnými osobnostmi, jejichž příběhy otevírám v této knize. Troufnu si tipnout, že až si ji přečtete, dojde vám, že taky znáte někoho podobně výjimečného. Člověka, který přechuhuje ze všech šablon nebo na ně nedosahuje, který zkrátka odevšad tak nějak trčí. Třeba si s ním popovídáte tak, jako já s těmi svými. Svět bývá po takových setkáních o poznání širší.

Aleš Palán

Gavin

Krasomil chlapectví

Lipnice nad Sázavou, to není jen monumentální hrad a muzeum Jaroslava Haška. Místní častěji chodí ke zdejším zatopeným lomům, ve kterých je skvělé koupání. Dá se u nich ve skrytu taky docela dobře žít. O jednom muži, který to zkusil, jsem se doslechl a měl naplánováno za ním někdy zajet. Když jsem pak ve vlaku potkal **Lud'ka Vejsadu** zvaného **Gavin** a zjistil, odkud je, na samotáře z lomu jsem se ho optal. Po pár minutách rozhovoru mi bylo jasné, že návštěvu Lipnice už nebudu odkládat. Ale tím, za kým s diktafonem pojedu, bude Gavin.

Kde se vzala tvá přezdívka, možná je to jméno, Gavin?

Pochází z knížky Zelená léta od Cronina, kde vystupují dva kamarádi, Robert a Gavin. Panovalo mezi nimi krásné přátelství, ale Gavin v patnácti letech tragicky zahynul. Je to vymyšlený příběh a já ho chtěl jako odkaz toho vztahu přenést do života. Když jsem začal skautovat, vybral jsem si tuhle přezdívku.

Abys pokračoval v Gavinově cestě?

Ano, v jistém smyslu. Abych se snažil být takový, jaký byl on.

Jaký byl?

Věrný, kamarádský; přátelství těch hochů bylo nesmírně krásné. Moje tři nejdůležitější slova v životě jsou: příroda, krása a přátelství, na těch mám postaveno všechno.

Literární Gavin měl svého Roberta. Ty žiješ sám. Měl jsi, nebo máš, taky takového přítele?

Mám ho. Některý člověk nepozná opravdového přítele za celý život, mně se ho podařilo najít před dvěma roky. Tehdy mu bylo jedenáct let a jmenoval se Adam. Chtěl se stát pážetem a postupně rytířem, a když jsem ho na hradě Bukov pasoval na páže, dostal jméno Jiřík. Tohle jméno jsme vybrali proto, že Jiří je patronem skautů i rytířů, že vzpomínáme na Jiřího z Poděbrad a já mám velmi hodného souseda Jiřího Rojku. Velmi se mu líbí. Během krátké doby mezi námi vzniklo velice krásné přátelství, o kterém se píše ve foglarovkách, na kterých jsem vyrůstal. Jestřáb chtěl být stále klukem, nikdy nezestárnout, žít v barevném, krásném světě chlapectví. Mně se to splnilo – samozřejmě jen psychicky, fyzicky ne. Věk chlapectví je pro mě nejhezčí, nejinspirativnější a nejčistší doba. V ní jsem se našel – stejně jako Jestřáb.

32

Je ti přes padesát, vydržel ti ten barevný svět celý život, nebo ses k němu musel postupně vracet?

Nevracím se k tomu, jsem takový. Spousta lidí to i ocení, třeba kolegyně v práci mi děkovaly, jak se mnou pookřály, získaly znovu radost do života, prý jsem je vrátil do mládí. Jiní na to, že si hraju s dětmi jako kluk, koukají s pohrdáním. Zlí lidé dokážou člověka ranit, takže přece jen začne trochu stárnout. Pak se mi ale poštěstí, že se setkám s dobrým člověkem, a já se zas vrátím do světa mládí. Věřím, že je to cesta, po které půjdu na pořád, až do smrti.

Bydlíš kousek od Orlov, kde se skauting zrodil.

Ano, tam je velká inspirace. Když se skauting po roce 1989 obnovil, na Orlovy jsem docházel a dal tam i pamětní knihu. Dnes mám doma čtyři, zapisovali se do nich skauti z celé republiky, občas taky z cizích zemí. Pak to začalo upadat, prvotní nadšení se vytratilo, ale začátky v devadesátých letech byly velice krásné. Ano, zdroj skautingu je tady.

Nedá se přitom říct, že bys byl skautský vedoucí.

Ze začátku ano, pár let jsem byl zástupcem vedoucího skautského oddílu v Havlíčkově Brodě. To jsme ale ještě žili v Praze a sem jsme jen dojížděli. V roce 2011 mi zemřela maminka a o dva roky později jsme se s taťkou vrátili na Vysočinu. Oba rodiče odtud pocházejí, takže jsme šli domů. Starou Prahu mám rád, ale velkoměsto není nic pro mě.

Co je to za obřad – pasování na rytíře?

V podstatě je to alternativní svět, který se řídí rytířskými zásadami. Hra na dobrodružství, na charakter a na hodnoty. Prvně jsem Jiříkovi koupil štít, pak jsem mu nechal v kamenickém učilišti na Lipnici ukovat i meč. Až bude dospělý, měl by být pasován na rytíře a potom by po mně mohl všechno zdědit, pozemek i chatu.

Ty jsi rytíř?

Byl jsem pasován v Napajedlích v roce 2004 jako rytíř Václavovy družiny. Jeden s muž pasovacím právem mi říkal: „Udělal jsi hodně dobrého pro děti, zasloužíš si být pasován na rytíře.“

Má to nějaké atributy, třeba speciální oblečení?

Má, mohl bych nosit rytířské oblečení, ale zatím ho nemám. Například kabátec do půli stehem, pěkné nohavice, v jednotné barvě, třeba zelené. A kabátec by mohl být modrý. Snažil jsem se, aby Jiřík pážecí oblek měl. On by se chtěl učit i šermovat, děti od patnácti let můžou chodit do šermířských kroužků.

Ty umíš šermovat?

Neumím. Vymyslel jsem mu to, abych mu zpestřil život. Měl si vybrat, jestli chce být indiánem, nebo rytířem. Byla to jeho volba. Indiánštinu jsem taky pár let dělal, takže o tom něco vím. Rytíři, indiáni, staří Slované, to jsou podobné směry, směřují za stejným cílem, za sebezdokonalováním, pozitivním vztahem k druhým a spokojeností s vlastním životem. Tohle je základ opravdového života bez deformací, pořádného živočišného života. Člověk

by si měl dokázat poradit ve všech situacích v přírodě, neztratit se ani mezi lidmi a znát svoji cenu. A přátelství, samozřejmě že přátelství.

Jiříka znáš dva roky, je to tedy ještě mladé kamarádství.

Jak vzniklo?

Velice zajímavě. Na začátku byla moje knížka o přátelství, kterou si v roce 1993 koupil jeden skautský vedoucí, když přijel do Prahy na sněm. Vzadu v knize byla moje adresa, aby mi čtenáři mohli psát, a on mi napsal velice hezký dopis. Odložil jsem ho, že mu napíšu později, ale pak jsem ho nemohl najít. Našel jsem ho až po dvaceti letech, a zkusil mu odpovědět. Bydlel stále na stejné adrese, takže mi odepsal. Setkali jsme se v Praze a on mě pozval do Holoubkova, kde vedl oddíl – už ne skautský, přešli na Woodcraft, Ligu lesní moudrosti. Jeho zástupcem byl zajímavý kluk, čtyřicátník, duší kluk jako já, Daniel Opatrný Motýl. A ten měl kamaráda Martina, který byl strýcem dvou dětí, jeho bratr byl jejich pěstounem. A jedním z těch dětí byl Jiřík. Takhle jsme se v dubnu 2018 seznámili.

Co se stalo, že ti zrovna tenhle kluk vstoupil do života?

Dalo by se říct, že si mě vybral. Když jsem mu povídal, co dělám, strašně moc ho to zaujalo. Hned při druhém setkání jsme na zahradě jednoho kamaráda z klubu tábořili a už tehdy bylo jasné, že přeskočila jiskra, že začíná vznikat krásné přátelství. Další prázdniny byl víc než tři neděle tady u mě na Lipnici. Jiřík má velice rád přírodu, na hradě Orlík se poprvé oblékl jako páže, vzal si štít, tehdy ještě dřevěný meč a takto vyzbrojen se účastnil Středověkých dnů.

Jiřík má přitom složitou rodinou situaci.

Měl to těžké, pak to měl hezké, a teď zase těžké. Doufám, že se to znovu obrátí k dobrému. Jeho pěstoun se oběsil, těžko se mi o tom mluví. Přitom to byl člověk, který Jiříka vytáhl z nedobrého života, kluk byl třeba půl roku v azyláku, už by to nikdy nechtěl

zažít. Potom žil i se svojí sestřičkou u pěstouna, kde se jim vedlo dobře. A když jsme měli partu, byl úplně nadšený, že se v ní může realizovat. Je hyperaktivní, rád si hraje, noční schovky, stopovaná v lese, lezení po stromech, staré hrady, jeskyně, to všechno ho láká, je to správný kluk. Šikulka si ho taky hned oblíbil.

Kdo?

To je můj kocourek.

Může vzniknout opravdu vyvážené přátelství, když je mezi lidmi tak velký věkový rozdíl?

Myslím, že to vyvážený vztah být může. V přátelství nehraje věk roli, lidi hlavně musí být na stejné úrovni.

V čem, v nějaké hravosti?

Nepovyšovat se jeden nad druhého. Pokud na to má člověk buňky, je to opravdu možné. Častěji to lépe chápou muži než ženy, ty se dívají podezřívavě: „To není možné, nemůžete si přece rozumět, takový rozdíl.“

Jíříkovi bude třináct, tobě je čtyřiapadesát. Rozumím tomu, co mu dáváš ty: jinačí svět, alternativu, hravost, přírodu, důvěru, rovnost, to z tebe jednoznačně cítím. Co ale dává on tobě?

Ano, správně, v přátelství, aby bylo rovnocenné, k člověku musí něco i přicházet. Dává mi lásku, svěžest mládí, opravdovou upřímnost, nebylo mezi námi nic, o čem bysme nemohli mluvit. Žádné hranice, bariéry, jen souznění duší a plná jednota. Nepoznal jsem člověka, kromě mojí maminky, který by mě měl tak rád. Vzájemně si jeden druhého vážíme. Je to vzácné, doba je rychlá, uspěchaná, lidi nemají čas, aby se poznali a promluvili spolu. V prostotě a jednoduchosti je nepomíjivá krása. Snažím se žít jednoduše a odráží se to i v základních věcech, třeba v jídle. Nejradši mám černý, žitný chleba s máslem a medem, brambory na loupáčku se solí a máslem, kozí mléko, pokud je. Jednoduchá jídla jsou i ta

nejzdravější. Nevyhazuju ani oblečení. Když jdu do města, vezmu si na sebe něco novějšího, ale tady na to nedbám. Na spaní mám stará trika ještě po babičce. Když přestanou sloužit, spálím je, bavlna dobře hoří. Ještě naposledy mě to zahřeje... Čím jsem starší, tím víc zjišťuju, jak je prostý život přínosný.

Tím, že je jaksi původní, nebo snad hlubší?

Ano, podle mě je současný svět zbytečně komplikovaný, přetech-
nizovaný, vztahy mezi lidmi se v něm úplně ztrácí. Mobily, počítače, spousta dětí je v tom ponořená, skoro nejdu ven, mimo školu vůbec nekomunikují s kamarády. S naším mládím se to nedá srovnat, litali jsme venku, jezdili na kolech, hráli si v přírodě. Byla v tom síla jednoduchosti.

Je pravda, že kdysi klukovi stačilo pár klacků a šišky, dneska potřebuje tablet.

38

Přesně tak. Jiřík si taky rád zahraje, třeba když je ošklivo, ale dlouho u toho nevydrží. Pokud je hezky, je rád venku – se dvěma, třemi kamarády vyrazí do lesa, protože moc jeho vrstevníků tomu nehoví. Tady u mě se ale vyřádl nekonečně.

Jiříka jsi už přes rok neviděl. Proč?

Vstoupil do toho element, který je mi nepochopitelný. Proč matka brání vlastnímu synovi stýkat se s lidmi, které má rád, včetně jeho strejdů? Napřed byla šťastná, že s Jiříkem někam jezdíme, říkala mi, že jsem jako jeho druhý táta. A najednou, když se Jar-
da oběsil, byli všichni špatní.

Zakázala mu se s tebou stýkat?

Nejen se mnou, i s příbuzenstvem. Zablokovala mu mobil, facebook, takže nemůžeme komunikovat. Ze začátku to ještě trochu šlo, když byl Jiřík u jedné tety, mohl mi zavolat. Nebo když ho máma ještě pouštěla k jeho strejdům. Ale pak mu zatrhla všechno.